

REDE UITGESPROKEN TER OPENING VAN DE
VOORJAARSVERGADERING DER BOSCHBOUW-
VEREENIGING OP 28 MEI 1954 TE GIETEN, DOOR DE
VOORZITTER G. HOUTZAGERS

Dames en Heren,

Ik open deze vergadering en heet U allen hier van harte welkom.

Het heeft mij zeker niet verbaasd dat zo velen onzer leden hier vandaag aanwezig zijn, in de eerste plaats omdat algemeen vaststaat dat een excursie naar de Drentse bebossingen steeds weer belangrijk en leerzaam is. Hier komt echter bij dat aan dit bezoek ditmaal bovendien een bijzondere reden ten grondslag ligt. Houtvester Jansen gaat n.l. dit jaar de dienst van het Staatsbosbeheer verlaten, wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd en ik hoef U niet te zeggen hoe nauw het werk van de Drentse bebossingen is verbonden aan de naam van houtvester Jansen. Het is dus volkomen begrijpelijk dat velen zich ditmaal hierheen wilden begeven om over dit, zijn levenswerk, van hemzelf nog het één en ander te horen en gelijktijdig door hun aanwezigheid hem hulde te brengen voor wat hij hier heeft tot stand gebracht.

De heer Jansen is in de gelukkige gelegenheid geweest om gedurende circa 35 jaren in één zelfde houtvesterij te kunnen werken. Dit bovendien in een periode waarin mede als werkverruimingsobject de bebossing zich enorm sterk heeft uitgebreid.

Ik herinner mij nog levendig het bezoek van Dr Erdmann aan Nederland in 1923, waarvan de laatste dag was gewijd aan de Houtvesterij Assen, waar de heer Jansen toenmaals als jong houtvester zijn werkzaamheden juist was begonnen, en hoe grote indruk de theoriën van Erdmann toen ook op hem hebben gemaakt in een periode toen men in Drente nog niet veel anders plantte dan groveden.

Jansen verklaarde toen aan Erdmann dat dit bezoek voor hem een keerpunt betekende in zijn bosbouwkundige opvattingen en..... hij heeft woord gehouden. De Drentse bebossingen van vandaag zullen ongetwijfeld door voortschrijding van wetenschap en onderzoek in volgende generaties nog op een hoger peil van volmaaktheid zijn te brengen. Doch dit neemt niet weg, dat zij reeds thans levende monumenten zijn van wat een houtvester die als waardige volgeling van mannen als van Schermbeek, Erdmann en Jager Gerlings, het biologische element in de bosbouw bij al zijn werken en denken vooropstelt, in dit opzicht reeds in één generatie kan bereiken.

De gehele Nederlandse bosbouw is de heer Jansen grote dank verschuldigd voor het voorbeeld dat hij hier heeft gesteld, voor de vasthoudendheid waarmee hij zijn ideeën heeft weten door te zetten in een periode waarin deze zeker nog niet algemeen waren aanvaard. Ik wil dan ook gaarne verklaren dat de Nederlandsche Boschbouw Vereeniging

juist om deze reden er bijzondere waarde aan heeft gehecht om haar ledenvergadering ditmaal hier te houden, omdat zij n.l. daardoor uiting wilde geven aan haar grote waardering voor het werk van houtvester Jansen.

Als ik dan verder de belangrijkste gebeurtenissen die sinds onze vorige vergadering te Wageningen, in de bosbouw wereld hier te lande hebben plaats gevonden, de revue laat passeren, dan moet wel in de eerste plaats worden genoemd de instelling van het Bosschap. Bij Koninklijk Besluit van 17 Februari 1954 is er een bedrijfsschap voor de Bosbouw en de Houtteelt ingesteld. Wij weten uiteraard nog niet hoe dit Bosschap dat 15 Mei j.l. in werking is getreden, zich zal ontwikkelen, doch heten het daarom niet minder hartelijk welkom, omdat hier inderdaad grote mogelijkheden liggen voor de verdere uitbouw van de bosbouw in ons land. Hier in dit Bosschap worden nu alle krachten die tezamen het bos moeten opbouwen, boscigenaren, Staat, Gemeenten en niet in de laatste plaats ook de werknemers samengebondeld en wij mogen dus verwachten dat bij een wijze en eendrachtige samenwerking hierdoor aan het Nederlandse bos beter de plaats kan worden verzekerd die het toekomt en die het thans nog vaak niet heeft. Wij geven de bestuurders gaarne de verzekering dat de Nederlandsche Bosbouw Vereniging steeds bereid is om U bij dit streven zo veel als in haar vermogen ligt, te steunen en te helpen.

Over onze actie om het vroegere hotel Sonsbeek te Arnhem te kunnen richten tot een Centraal Bosbouwkundig Museum en Propaganda-instituut, kan ik helaas geen optimistisch geluid doen horen. De kosten zijn hoog en de toezeggingen voor financiële medewerking veel te gering zodat wij wel gedwongen waren onze pogingen althans voorlopig te staken. Wij hebben de moed nog niet geheel opgegeven, doch verwachten althans in de naaste toekomst nog geen verwezenlijking.

Onze Studiekring organiseerde op 27 en 28 November 1953 haar 2e bijeenkomst, die in bijzonder was gewijd aan de financiële boekhouding van bosbedrijven (Ir R. Sewandono), de arbeidsmethodiek in het vellingsbedrijf (Ir P. H. M. Tromp) en de methodiek der boshervorming met de daaraan verbonden problemen (Ir F. W. Wessels). Deze bijeenkomst werd door ongeveer 70 personen bijgewoond en toonde opnieuw en duidelijk aan, van hoe grote betekenis het is dat op deze wijze belangrijke vraagstukken die in de bosbouw leven, na een grondige en gespecialiseerde voorbereiding voor het forum van de Nederlandse bosbouw worden gebracht.

Een direct gevolg van deze voordrachten is geweest dat zowel van wege de particuliere sector als vanwege het Staatsbosbeheer, werkcommissies in het leven zijn geroepen voor het opstellen van algemene richtlijnen voor de bedrijfsboekhouding van bosbedrijven.

De ter gelegenheid van onze najaarsvergadering samengestelde Commissie Richtlijnen Bosbedrijfsregeling ter herziening van het hierover in 1942 verschenen boekje, werd op 7 Januari j.l. door mij geïnstalleerd en heeft sindsdien al ettelijke malen vergaderd, zodat wij mogen hopen binnen niet te lange tijd hierover het rapport te kunnen tegemoet zien.

Op 6 Mei 1954 werd te Wageningen op Hinkeloord de eerste bijeen-

komst gehouden van de door de Studiekring in het leven geroepen werkgroep voor Arbeidsrationalisatie waarbij voordrachten werden gehouden door Forstassessor W. Unterberger over de arbeidsrationalisatie als een complex van vraagstukken en over de achtergronden van de tijdstudies met betrekking tot zowel het bedrijf als tot de werknemers. Tevens werd daar door Ir Tromp een demonstratie met toelichting gegeven van diverse nieuwere bosbouwgereedschappen. Deze bijeenkomst werd door 49 deelnemers bijgewoond.

Het onderzoek over de invloed van de inundatie 1953 op houtsoorten gaf aanleiding om hierover in Januari 1954 een voorlopig verslag uit te brengen in het tijdschrift der Nederl. Heidemaatschappij door Dr R. J. van der Linde, bioloog bij het I.T.B.O.N. en Ir H. A. van der Meiden, bosbouwkundige bij het I.B.O.

Dank zij de financiële steun van de Dienst Landbouwherstel kan dit onderzoek, dat nog vele problemen hield in 1954 worden voortgezet. Er worden thans 2 onderzoekers van het I.B.O. aan, te weten Ir Glerum, die in Zeeland is gestationeerd en die hier samenwerkt met Dr v. d. Linden en de heer Wiersma die het fysiologisch onderzoek doet aan het Instituut van Prof. Wassink in samenwerking met de heer Richardson.

Het is mij ook een genoegen U te kunnen mededelen dat dit voorjaar bij de firma Tjeenk Willink te Zwolle het eerste deel is verschenen van mijn studie over de Houtteelt der Gematigde Luchstreek handelende in het bijzonder over de houtsoorten. Het tweede deel, dat is getiteld „Het Bos” en dat de Houtteelt zelve behandelt, is in manuscript vrijwel gereed, en zal naar ik hoop in 1955 kunnen verschijnen.

Ik heb deze beide werken geschreven in de overtuiging dat, gezien de tegenwoordig steeds toenemende belangstelling voor het bos, niet alleen object van het natuurhistorisch onderzoek maar ook en vooral als producent van het onmisbare artikel „hout”, een dergelijk werk in de Nederlandse taal in een behoefte zal voorzien. Ik hoop zeer dat dit inzicht juist is geweest en dat de verspreiding van dit werk er ook toe zal kunnen bijdragen dat de bosbouw in ons land op een hoger peil wordt gebracht.

Een 3e omgewerkte druk van het Handboek voor de Populierenteelt is als uitgave der Nederlandsche Heidemaatschappij in bewerking. Daar de belangstelling voor de populierencultuur zich internationaal steeds uitbreidt — getuige ook het hierover onlangs te Damascus gehouden regionale congres voor het Nabije Oosten — is op de laatste vergadering van het bestuur van de Internationale Populierencommissie te Rome (30 Maart—3 April 1954) besloten een algemeen werk over de populieren het licht te doen zien dat zal worden geschreven en samengesteld door de verschillende leden van het bestuur van de Internationale Populieren Commissie en dat door de F.A.O. in de Franse en Engelse taal zal worden uitgegeven.

Op het in September 1954 te Rome gehouden congres van de Internationale Unie van Instituten voor Bosbouwkundig Onderzoek werd Dr Pavari (Italië) gekozen als voorzitter en Dr H. van Vloten als ondervoorzitter van deze organisatie.

Het dunnings- en opbrengstonderzoek van Prof. Becking (Verslag

Prof. Becking en Ir A. van Maaren over een onderzoek naar de Economische aspecten van de opvoering van de papierhoutproductie door dunning van dichtgeplante populieren in de N.O. Polder, als publicatie van het I.B.O. en het artikel over Omloopstijd en Dunning van wijdgeplante populierenculturen in Nederland in het Ned. Boschbouw Tijdschrift van Maart 1954) geeft aanleiding tot de vraag of het in sommige gevallen geen overweging verdient de tegenwoordig geldende opvattingen over plantafstand en omloop van deze houtsoort te herzien. Deze vraag wordt vooral van betekenis indien ertoe zou kunnen worden overgegaan om als gevolg van de resultaten van het kruisings- en veredelingswerk bij de groepen Leuce en Aigeiros populieren, en vooral bij de eerste, meer-clonige bossen van dit geslacht aan te leggen. Belangrijk hierbij is ook het feit dat er aan het Bosbouwproefstation T.N.O. thans begonnen is met het onderzoek naar de zogenaamde „zwarte kern” bij de populier, welke vaak juist bij oudere bomen voorkomt en daardoor de gunstige resultaten van een hogere gemiddelde aanwas bij langere omloop ongedaan of zelfs negatief zou kunnen maken. Dit onderzoek wordt verricht door Ir H. A. van der Meiden, die met ingang van 1 Januari 1954 als bosbouwkundig ingenieur bij het proefstation T.N.O. is aangesteld.

De Stichting Verbetering Houtopstanden heeft dank zij de krachtige medewerking van de Overheid, haar werkzaamheden thans op wat ruimer schaal kunnen aanvatten. Op een terrein van het Staatsbosbeher op de Dorschkamp is een kwekerij ingericht voor het vermeerderen van geselecteerd materiaal en voorzien van een beregeningsinstallatie. Tevens zal een gedeelte van deze kwekerij worden gebruikt voor het bijebrengen van standaardmateriaal. Ook is een begin gemaakt met het aanleggen van de eerste zaadtuin van *Pinus sylvestris* te Doorwerth.

Wijl hier echter nog een grote achterstand is in te halen hopen wij zeer dat ook het particuliere bosbezit en de organisaties van boomkwekers de Stichting door ruime geldelijke bijdragen in staat zullen stellen aan dit werk een krachtige en snelle uitbreiding te geven. Het is een Nederlands bosbouwbelang van de eerste orde.

In samenwerking met de afdeling „Voorlichting” van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening verspreidde het Staatsbosbeher het affiche „Plant Populieren”; voorts is verschenen het vlugschrift „Strooiselroof” en de tweede druk van de brochure „De Populiereenteelt”.

Staatsbosbeher en de Ned. Heide Mij samen hielden in de verschillende garnizoenen lezingen met lichtbeelden voor militairen (officieren en onder-officieren) met betrekking tot de vraag hoe de militairen zich bij het houden van oefeningen dienen te gedragen in bossen en op woeste gronden.

Het Staatsbosbezit werd uitgebreid met 15 ha onder Nunspeet, 23 ha bij Venlo (Boekenderbos) en 37 ha onder Westerbork, tezamen 75 ha, alles ter afronding van bestaande boswachterijen.

Ten bate van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen werden aangekocht 43 ha in de Moerputten bij Vlijmen en 44 ha bij Valkenburg (Limburgse hellingbossen). Het bosbouwtechnische en financieel beheer van bossen en wegbeplantingen bij de strafgestichten te Norg (Veenhuizen), totaal ongeveer 730 ha, is aan het Staatsbosbeher overgedragen.

De cursus Arbeidsrationalisatie van de Ned. Heide Mij te Arnhem mag zich in een toenemende belangstelling verheugen. In steeds breder kringen wordt de noodzakelijkheid en de betekenis hiervan ingezien.

In de afgelopen periode werd ook door 18 leden van het personeel van het Staatsbosbeheer aan de 14-daagse cursus deelgenomen en door 11 personen aan de 3-daagse cursus. Het ligt in de bedoeling van het Staatsbosbeheer dat opnieuw andere groepen deze cursus zullen medemaken.

Door het personeel van het Staatsbosbeheer worden voorts regelmatig herhalingscursussen gehouden. Voor dit werk is één ambtenaar geheel vrij gemaakt en twee andere personeelsleden gedeeltelijk. Voor verdere studies op dit gebied is Ir J. Th. Overbeek, voorheen hoofd van de Technische Dienst van het Boswezen in Indonesië, aan het Staatsbosbeheer verbonden.

In het algemeen is de inlandse houtmarkt in het laatste halfjaar weinig gewijzigd. Voor naalddend hout liggen de prijzen iets lager, voor eeneghout is moeilijk te verkopen. De prijzen van het kisthout zijn eveneens lager. De prijzen voor beuk en eik waren goed, iepenhout van fineerkwaliteit was zeer duur, de prijzen van populierenhout waren vast.

De resultaten die door Staatsbosbeheer en Ned. Heide Mij zijn opgedaan met de verkoop bij inschrijving volgens de afgesloten overeenkomsten met de Algemene Ver. Inlands Hout, zijn bevredigend.

De mijnhouthandel is er in geslaagd een aanzienlijke hoeveelheid mijnhout hoofdzakelijk van 9—14 cm doorsnede naar het buitenland te verkopen, waardoor de overschotten kunnen worden geruimd.

De vraag naar klaverruiters was dit seizoen geringer dan in de afgelopen jaren.

Ons medelid Drost heeft met ingang van 15 Februari 1954 de dienst van de Ned. Heide Mij met pensioen verlaten. Bij zijn afscheid ten kantore der Ned. Heide Mij had ik reeds gelegenheid hem ook namens onze Vereniging hartelijk dank te zeggen voor alles wat hij speciaal in de particuliere sector voor de Bosbouw tot stand heeft gebracht. Gaarne breng ik hem ook van deze plaats hulde daarvoor en spreek daarbij de wens uit dat hij ook na zijn pensionering actief aan onze vereniging zal blijven medewerken.

Het ledental onzer vereniging steeg in de afgelopen periode met 15 nieuwe leden. Dit is zeer toe te juichen omdat toeneming van dit getal niet alleen de Vereniging financieel sterker maakt, maar er ook toe zal bijdragen dat haar invloed ten goede op het peil van de bosbouw wordt versterkt.

Zoals U straks nog nader zult vernemen is versterking van de financiële positie een noodzakelijke voorwaarde voor de zo zeer gewenste uitbreiding van ons tijdschrift.

Hiermede heb ik getracht U wederom een beeld te geven van het wel en wee onzer vereniging in de afgelopen periode en van hetgeen er gebeurt in de Nederlandse Bosbouw.

Moge ook deze vergadering er weer toe bijdragen om de belangen zowel van onze Vereniging als van de Bosbouw in het algemeen te bevorderen.